

Иступање првог потпредседника Владе Србије и министра спољних послова Ивице Дачића на панел дискусији на тему: „Однос српског и албанског народа: поглед у будућност“:

„Поштовани амбасадоре Бјорнстад,
Директори и новинари националних новинских агенција Србије и Албаније,
Уважене екселенције,
Даме и господо,

Задовољство ми је што сам у прилици да Вам се обратим на данашњем скупу поводом истраживања о односу српског и албанског народа, за које сматрам да је веома важно и да доприноси јачању веза и бољем упознавању народа у нашем региону.

Срби и Албанци су два најбројнија народа на простору Западног Балкана, бројне су наше везе кроз заједнички живот на истом простору, делимо заједничку историју која није увек била благонаклона и према једнима и према другима. Питање је, међутим, колико се добро познајемо и да ли наше ставове о другима грађимо рационално или на основу предрасуда, а неке од одговора добићемо и из овог истраживања које је пред нама.

Имам утисак да се кованица «Завади па владај» нигде није тако добро укоренила као у односима Срба и Албанаца још за време Османске империје, али и након што су оба народа стекла независност, а нарочито данас. Није тајна да су односи Србије и Албаније, српског и албанског народа деценијама оптерећени због питања Косова и Метохије, става Републике Албаније према Косову и Метохији, односно њене подршке једнострано проглашеној независности Косова, али и претензијама албанског фактора у региону у целини. Познат је и наш чврст и принципијелан став по питању неповредивости суверенитета и територијалног интегритета Републике Србије, чији су гаранти не само Устав Србије, већ и Повеља УН и Резолуција СБ УН 1244. У вези са овим питањем можемо да се сагласимо да су нам позиције и ставови потпуно супротстављени и да се око истог не слажемо.

Ипак, када говоримо о ставовима Срба и Албанаца, једних о другима, било би неправедно не поменути, да су након Другог светског рата у Србији уточиште нашли бројни становници Албаније, стекавши и уживајући сва права националних мањина, док се Срби

који су вековима живели на територији Албаније и којих је све мање, данас још увек боре за свој статус. Иако једни поред других, потрошили смо читав један век, удаљавајући се, дижући бедеме и увећавајући бремене међусобних односа.

Да апсурд буде већи, под тим историјским теретом, тежимо чланству у Европској унији која не познаје границе. Испада да је тај апсурд тачка која нас повезује и то је добро, јер посвећени чланству у Унији бивамо посвећенији сопственом развоју, кроз реформе, али и јачању сарадње, што само по себи може само допринети квалитету односа. Утолико пре што се обе државе суочавају са бројним и уједно заједничким проблемима, попут одласка младих и стручних људи, што постаје и регионални проблем, који би се једино снажнијом сарадњом, пре свега на економском плану, могао превазићи. Томе и Србија и Албанија треба да посвете више пажње. Надам се да ће и резултати истраживања које ће данас бити представљено пружити бољи увид у перцепцију једних о другима, али и омогућити да утврдимо оне заједничке интересе на којима можемо градити другачије, позитивне односе.

Логично је и очекивано, да се Србија и Албанија међусобно подржавају пред институцијама ЕУ, посебно ако се уме у обзир битно промене амбијент у односу на претходне кругове проширења како унутар саме ЕУ, где је присутан скептицизам према проширењу уз све строжу политику условљавања, тако и унутар земаља кандидата где је присутан „замор од чекања“ и губитак ентузијазма за улазак у ЕУ.

Потенцијал за заједнички наступ Србије и Албаније постоји у области регионалне сарадње, где важно место има сарадња у оквиру Берлинског процеса. Интензивирање регионалне сарадње – како оне везане за економско повезивање, пре свега у области саобраћајне и енергетске инфраструктуре, тако и оне које је фокусирана на сарадњу генерација које су у мањој мери оптерећене баластом прошлости, ствара амбијент који препознаје дијалог као начин за решавање спорова. А управо отворен, конструктиван и ка будућности оријентисан дијалог видимо као пут за сагледавање и решавање питања код кога су позиције две стране најудаљеније – статуса Косова и Метохије. Да можемо да се узајамно подржавамо по питању регионалне сарадње – на обострану корист и на корист ширег региона, потврђују и договори које смо постигли управо у вези са седиштем Регионалне канцеларије за сарадњу младих и Фонда за Западни Балкан у Тирани, односно седиштем Секретаријата Транспортне заједнице у Југо-источној Европи у Београду, нашем подршком кандидату Албаније за генералног секретара Регионалног савета за сарадњу (RCC), председавањем ОЕБС-у итд.

Када је реч о сарадњи у економској сфери, осим повећања робне размене коју у значајној мери олакшава чланство две државе у ЦЕФТА, треба имати у виду значајне неискоришћене потенцијале у конкретним областима, као што су пољопривреда, туризам или телекомуникације. У том смислу, евидентан је одређени помак - размена посета ресорних министара, потписивање споразума о сарадњи, успостављање сарадње привредних комора две државе на билатералном нивоу, али и регионално, под „капом“ Берлинског процеса.

Драги пријатељи,

Желим овом приликом да истакнем да Република Србија континуирано, а посебно у периоду од 2014. године до данас, показује спремност и жељу за унапређење односа са Албанијом. Јачање политичког дијалога и контаката је од непроцењивог значаја, посебно имајући у виду да су наслеђени проблеми озбиљни и тешки. Као и са свим другим партнерима, Србија остаје опредељена да сва отворена питања решава дијалогом, што није увек исказано и од друге стране. Увођење такси од 100% на робу из централне Србије и БиХ од стране Приштине, званична Тирана је, нажалост, подржала. На тај начин је обезвредила ЦЕФТА и ССП, упркос томе што је и сама потписница ових споразума.

Као што сам на почетку излагања констатовао да око најтежег отвореног питања можемо да се сложимо да се не слажемо, сигуран сам да можемо да се сложимо и око чињеница да ћемо и у будућности бити упућени једни на друге. Искрено верујем да можемо успешно и компромисом, на узајамно прихватљив и одржив начин, решити не само питање за које смо јако заинтересовани и које нас тренутно све оптерећује, већ и да ћемо заједно решавати и озбиљне изазове са којима смо суочени: одлазак младих и стручних људи, корупција и организовани криминал, тероризам, радикализам и екстремизам, проблем миграција и сл. које имају разорне последице на свеукупни развој наших земаља и региона у целини.

Хвала."